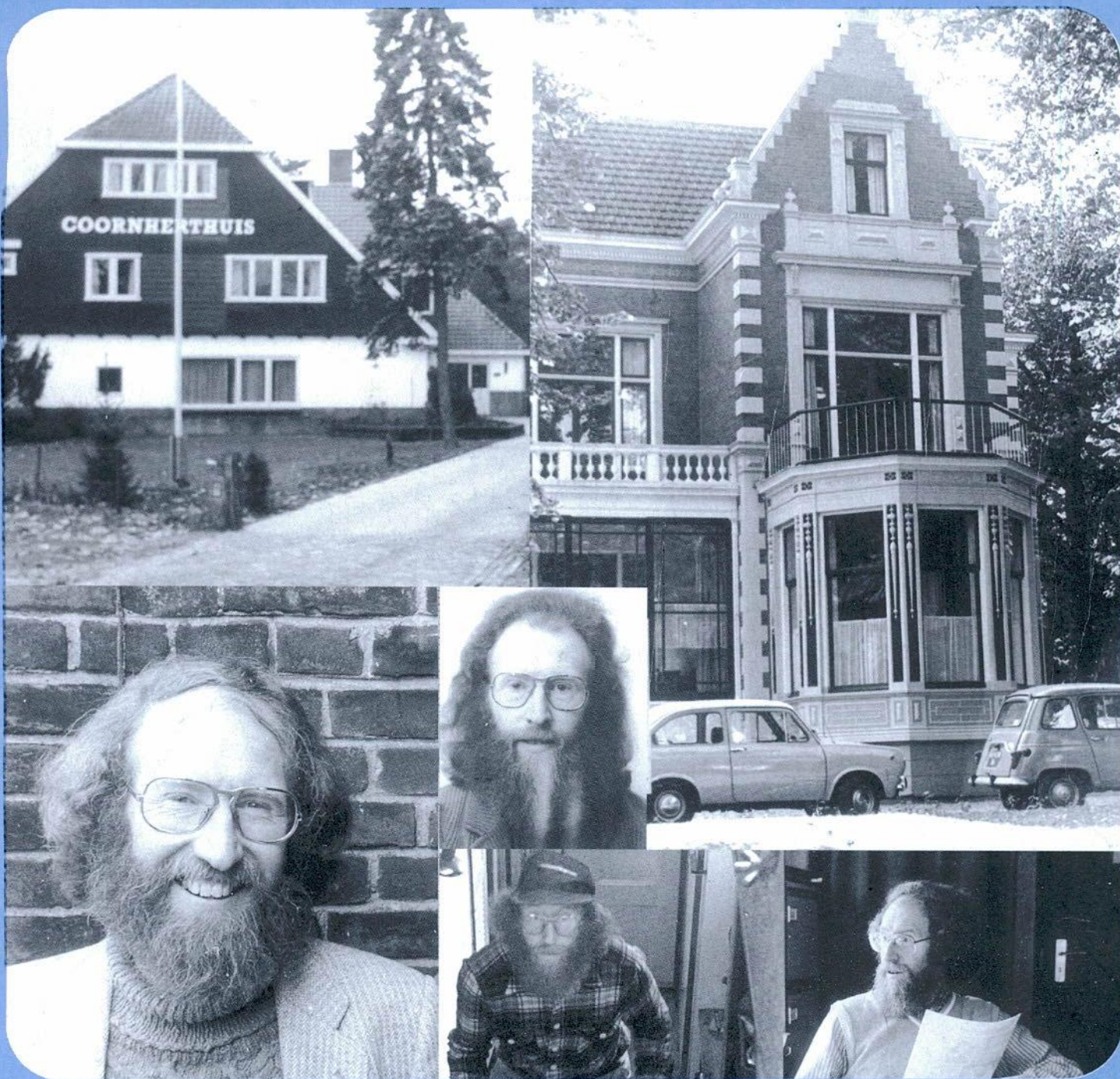

EGO

EXIT-NUMMER

MAANDBLAD VAN DE HUMANISTISCH GEESTELIJKE VERZORGING BIJ DE KRIJGSMACHT

In dit
nummer o.a.:

390608361

EGO

MAANDBLAD
VAN DE DIENST
HUMANISTISCH
GEESTELIJKE VERZORGING
BIJ DE KRIJGSMACHT

Redactie:

Wim Heij, Erika Krijt.

Medewerkers:

Jan den Boer, Klazien van Brandwijk, Theo Carree, Arend van Dam, Evert van Dijk, Gerard van Erkelens, Cor Hoekstra (CORK), Pieter de Jager, Stef Kessels, Willy Lohmann, Frits Maas, Joan Merens, Len Munnik, René Nauta, Leonore van Opzeeland, Cor Out, Rien Robijns, Karel Roskam, Paul Rutten, Peter Samwel, Hans Schonk, Jan Stoof, Jan Sulman, Wessel Visser, Leon Wecke, Hans van Wissen.

Eindredactie en vormgeving:

Wim Heij, Erika Krijt en Piet Boom

Redaktiesekretariaat:

Erika Krijt

Prepress/Lithografie/Druk:

Brouwer Offset Utrecht b.v.

Adres redactie en administratie:

Bureau Hoofdraadsman,
Coornherthuis, Oranje
Nassaulaan 71, 3708 GC Zeist,
tel. 03404-20906.

Bijdragen in EGO verschijnen op persoonlijke titel en vertegenwoordigen niet de visie van de redactie of de dienst HGV.

Afkickprogramma voor
een eind-redakteur:
een Exit-nummer met
slechte zinnen en
vergeten leestekens.

soort pleister op de wonde (en wellicht voorkomt dit gebaar een zaak bij de ambtarenrechter) "onze" F.S. nog iets te moeten aanbieden : dat doen wij in de vorm van een extra nummer van z'n "speeltje".

Zoals gebruikelijk, en waarom zouden we daar in dit nummer van afwijken, plaatsen we op deze pagina een redactioneel commentaar. De commentaren konden, wat F.S. betreft, nooit scherp genoeg zijn. Die traditie houden we dan ook maar gewoon in ere.

Voor de eerste keer komen we de naam F.S. tegen in het januari-nummer van de jaargang 1977. Wij kunnen er rustig vergif op innemen dat dit ook inderdaad het eerste nummer is geweest waar hij een bijdrage aan leverde en wel om de volgende redenen :

- hij is ongelooflijk precies en
 - hij is zonder meer ijdel waar het het gebruik van zijn eigen naam betreft.
- De eerste vier nummers moet hij de redactie nog delen met de toenmalige hoofd-raadsman A.Zoetebier maar vanaf het mei-nummer staat er triomfantelijk op de voorpagina (!) dat de eindredactie in handen is van Frank Spoelstra. Bijna zeventien jaargangen heeft Frank de touwtjes in handen gehad. Dat is op zichzelf al een enorme prestatie. Wie evenwel de moeite zou nemen (zo iets doet natuurlijk alleen de redactie) al deze jaargangen door te snuffelen zal een flink aantal zaken opvallen:
- een uitbreiding van het aantal pagina's (12 in 1977);
 - de kwaliteit van het papier (tot 1979 krantenpapier);
 - ingrijpende veranderingen in de opmaak;
 - invoering van de steunkleur blauw (1983);
 - het aantal vaste medewerkers steeg van 7 naar 27.

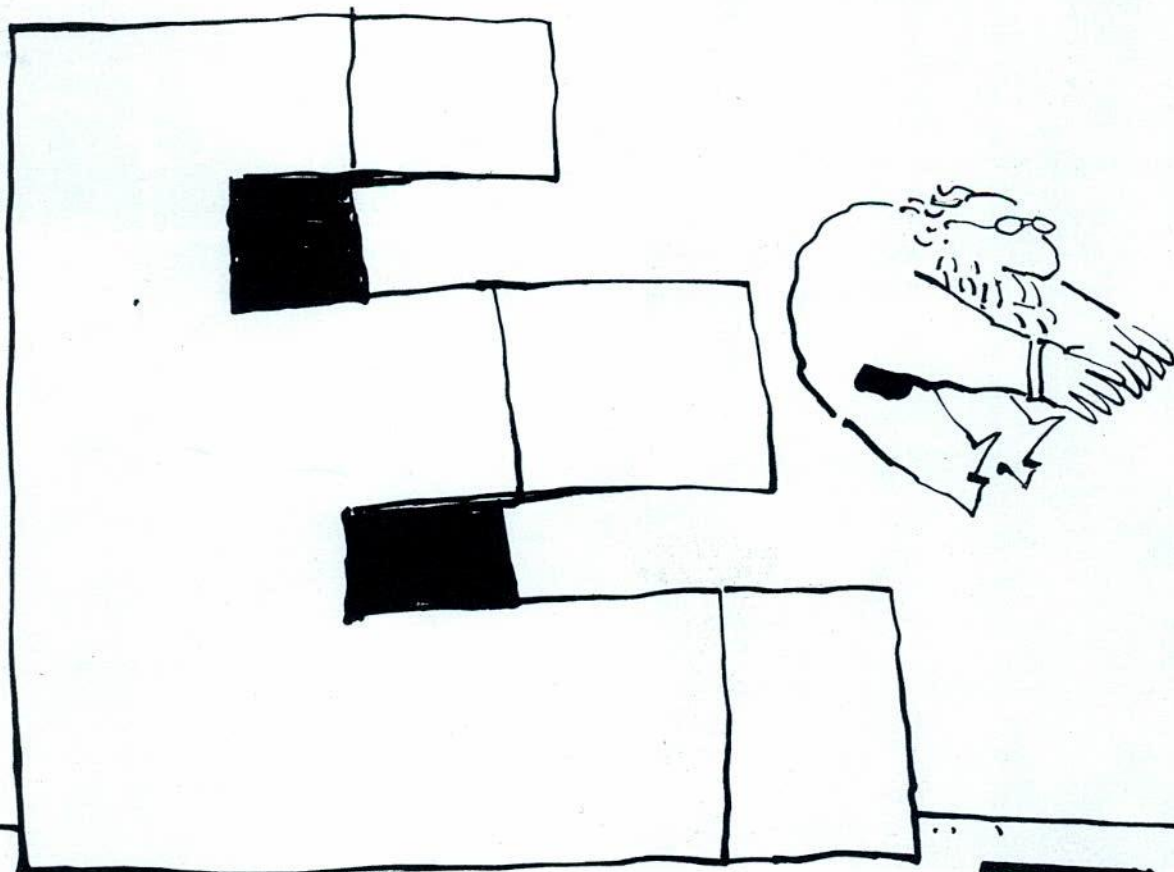
Samengevat : zowel kwa vormgeving als kwa inhoud werd EGO, tussen 1977 en nu, een magazine dat een opvallende plaats veroverde in de militaire bladenwereld.

Frank zal voor ons niet de geschiedenis ingaan als een schrijvende eindredacteur (en dan drukken wij ons nog vriendelijk uit). Zijn schrijverschap is ongeveer net zo groot te noemen als zijn kennis van de militaire wereld. Zijn verdiensten lagen elders. Hij was een uitstekende, gewetensvolle, vasthoudende en soms wat drammerige "laatste man". Dankzij deze eigenschappen, gepaard aan een grote gedrevenheid, werd EGO, gedurende de 17 jaargangen dat Frank de "gezagvoerder" was, een blad dat lang niet altijd met instemming door de mensen in de krijgsmacht werd gelezen, maar wel een tijdschrift waar naar werd uitgekeken.

Frank, bedankt voor alle inzet!

Redactie

GO!

Wet qz je goed Frank!

BEKENTENISSEN AAN EEN TUINKABOUTER

Eigenlijk is hier al de eerste bekentenis. Ik noemde hem - achter zijn rug - de "tuinkabouter". Ter verontschuldiging: Hij lijkt er ook echt op! Klein van stuk, lange baard, een beetje rossig en een bril. Toch is het niet eerlijk iemand die het zelf ook allemaal niet helpen kan, "zo" te noemen.

Frank Spoelstra - want daar gaat het over - wat is dat voor iemand? Ik ken hem alweer een paar jaar. Indertijd was hij lid van de commissie waarbij ik als raadsman kwam solliciteren. Toeval of niet, iedere gespreksronde kwam ik naast hem te zitten. Mijn investering echter ging vooral naar de overkant van de tafel. "Daar werd het meest geroepen", vond ik. Daarbij kreeg ik steeds meer het gevoel, dat "die kleine" me toch niet zag zitten. zo'n gevoel is link, 't zegt soms meer van jezelf dan van de ander, maar toch!

Vroeger was het altijd: kleine jongens moet je beschermen, omdat jij groot en sterk bent. Welaan: hier zat iemand, die de indruk wekte bepaald niet gek te zijn en in ieder geval voor zichzelf te kunnen zorgen. In ieder geval reden om dat "zo'n" iemand behoorlijk kwalijk te nemen!

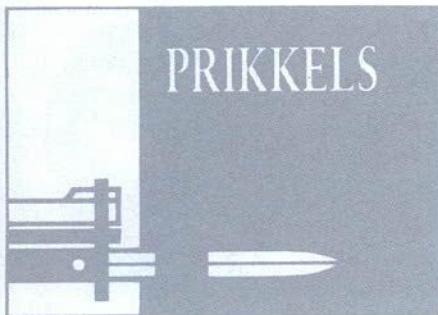
Ook later bleek die Frank irritant: uniformen, officiersverenigingen en anderen zaken. Overal bleek hij over nagedacht te hebben. Bleef het daar nu bij, maar hij moest er perse ook nog iets van zeggen.

Troost je Frank: het geweten is altijd lastig!

Daarbij ben ik er. Frank Spoelstra: snel op de kast, een beetje driftig misschien, kritisch en daarom een collega om er bij te hebben. Frank, we zullen je nog missen.

Jan Sulman.

FRANK GO OUT

Het is alweer bijna zes jaar geleden dat raadsman Frank mij belde op de Vliegbasis Leeuwarden. De aanleiding daartoe was mijn eerste bijdrage aan EGO onder de rubriek "lezers schrijven".

Het ging over een TV-programma van de Evangelische Omroep. We hebben dezelfde masochistische afwijking om daarnaar te kijken. Dat schept een band. Een uitnodiging om nog eens een stukje te leveren, ontarnde in een maandelijks bijdrage. Omdat ze doorgaand kritische inhoud hebben, werden ze op zijn voorstel voorzien van de naam "prik-

kels" waarbij een geweerloop met bajonet stond afgebeeld.

Als medewerker van een onderdeelblad binnen de KLu, werd ik nogal eens op het matje geroepen bij de commandant. Die vond doorgaans mijn stukjes geen positieve bijdrage voor de goede sfeer binnen een militaire eenheid. Bij Frank ben ik nooit op het matje geroepen, ook al zijn er nogal eens reacties geweest. Enkele waren zelfs een bedreiging voor het voortbestaan van de humanistische gevo binnen de krijgsmacht.

Na jaren telefonische communicatie met Frank was daar eindelijk het moment hem eens aan te raken. Dat was de eerste bijeenkomst van EGO-medewerkers. In het Vaticaan van de humanistische gevo was dat een allerplezierigste ontmoeting. Als een spin in zijn web was Frank de gespreksleider over het thema "kritiek op andere gevo-organen binnen de krijgsmacht".

Op z'n minst voelde ik mij aangesproken, omdat collega's van Frank "in het veld" nog wel eens de dominee of aalmoezener over zich heen kregen door mijn bijdrage. De conclusie van de discussie was toch dat het vrije woord in EGO gewaarborgd bleef.

Hoe moet het nu verder met EGO zonder Frank.

Zou er dan toch een raadsman te vinden zijn die zijn taak kan continueren met dezelfde inzet. Afscheid nemen is een beetje doodgaan, zegt men wel eens.. Mocht er sprake zijn van het bestaan van een hiernamaals, dan breekt dat naar mijn mening nu aan voor die kleine baardige raadsman.

Mogelijk krijgt hij nu ook eens wat meer tijd om wat langer in Friesland op bezoek te komen.

Daarom, Frank go out, come tot Out.

Met dank voor de prettige samenwerking.

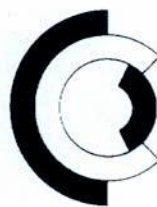
Cor Out.

SPONTAAN

*Elkaar accepteren als basisgegeven.
Ondanks of dankzij alle verschillen.
Elkaar kritisch bevragen naar het waarom
zonder te hoeven of willen oordelen of veroordelen
want je was toch o.k.
en dan geleidelijk ontstaat er die band
die door anderen gezien wordt als een complot
omdat ze het niet kunnen begrijpen dat je
zonder nog zaken met elkaar door te spreken
mekaar aanvoelt en sterker nog
separaat van elkaar tot de zelfde ideeën en gedachten komt.
Met behoud van 100 procent eigenheid toch zoveel
herkenning vinden op elkaars gedachtengoed dat je
door de buitenstaander gezien wordt als eenheid en
soms in het negatieve als klef of afhankelijk.
Dat is fantastisch mooi om zo geleidelijk
aan vriendschap te ervaren die nooit is nagestreefd.
Gewoon geworden, gegroeid.
Spontaan.*

Jan den Boer

BROUWER OFFSET

**WIJ DE
BROUWE-
RIANEN
VAN
UTRECHT
VERZOR-
GERS VAN
EGO EN AN-
DER DRUK-
WERK WEN-
SEN FRANK
SPOELSTRA
RUST MAAR
TOCH DRUK
WERK OOK
IN ZIJN FLO-
HUPPELDE-
PUP**

JAZZY "FRANK"

Toen ik door Erika Krijt en Wim Heij werd benaderd met het verzoek om een bijdrage te leveren aan de Frank Spoelstra-special van EGO, was mijn eerste gedachte "jammer dat die man nu al weggaat". Maar in deze ontboezeming ligt tegelijkertijd de grote waardering besloten die ik voor de mens en de vakman Frank Spoelstra heb. Verder mijmerend over de vorm waarin ik dit stukje zou gieten, viel het mij plotseling op, dat Frank Spoelstra behalve de voor naam ook nog een aantal specifieke eigenschappen met prominente jazzmusici gemeen heeft.

Mijn gedachten gingen daarbij in eerste instantie uit naar tenorsaxofonist FRANK FOSTER die op charmante en

toch gedecideerde wijze leiding geeft aan een zo moeilijke organisatie als de Count Basie Band. Ouderwetse degelijkheid en grote beheersing waren de pijlers waarop het spel van de rietblazers FRANK TESCHEMACHER en FRANK TRUMBAUER stoelde.

Verder trof mij in Frank Spoelstra ook wel een beetje het professorale dat fluitist FRANK WESS altijd uitstraalt.

Gitarist FRANK GAMBALE kan model staan voor een eigentijdse aanpak die ook onze scheidende hoofdredacteur alerminst vreemd was. Zeer gedistingeerd heb ik altijd het spel van pianist FRANK STRAZZERI gevonden. Vult u zelf verder maar in. Maar het meest toepasselijk vind ik eigenlijk een vergelijking met

FRANK SINATRA, die immers de onsterfelijke regels zong: I DID IT MY WAY!

Frank, ik wens je voor de toekomst veel gezondheid en geluk.

Theo Carree.

HET TELEFOONTJE TUSSEN DE SPRUITJES EN HET NOS-JOURNAAL

Vanzelfsprekend hield ik het altijd wel een beetje in de gaten. Soms had ik de toezegging zelfs keurig in m'n agenda staan. Drie hoofdletters, kort woord, duidelijk begrip, het kon allemaal niet missen. Maar vaak kwam het er gewoon niet van en liet ik de afspraak wat te leveren gewoon ten onder gaan in een mengeling van onverschilligheid en schuldgevoel.

Meestal kwam het onverbiddelijke telefoontje laat. Vier uur, half vijf in de middag op m'n werk in 's-Gravenland. Maar ook wel 's avonds thuis tussen de spruitjes en het NOS-journaal van acht uur. Of er nog wat kwam, of hij nog op iets kon rekenen. "Ik zit al flink vol, maar er zijn nog wat pagina's over. Misschien dat jij... Twee pagina's, daar denk ik zelf aan. Je moet maar zelf zien welk onderwerp je neemt. Kan het voor komende dinsdag? Want woensdag zit ik al bij de drukker."

Paniek was er nooit aan zijn kant, irritatie evenmin. Misschien had hij er wel een hekel aan zulk soort telefoontjes te plegen. Maar dat merkte je toch eigenlijk nooit. De klus moest iedere maand gewoon worden geklaard. En toevallig heb je daar een aantal andere mensen voor nodig. Zoiets was het bij hem. Bovendien viel er bij die telefoontjes wel

wat te lachen. Juist als vakman hield hij af en toe gezonde afstand tot z'n eigen blad. Om er zo meer zicht op te houden.

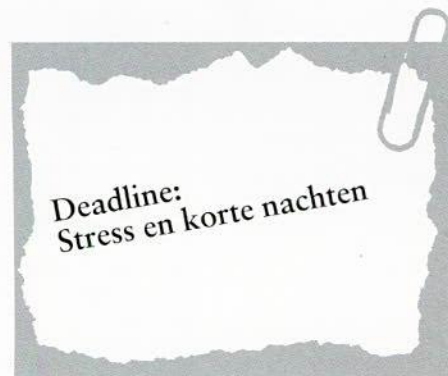
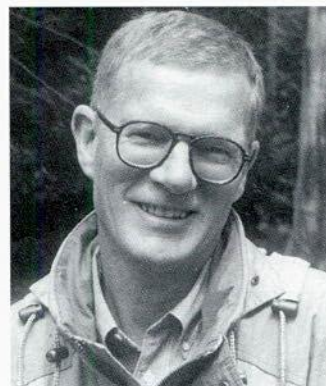
Hij was in ieder geval een dankbare redacteur voor stukjesschrijvers die tussen-alles-en-nog-wat-door ook nog even wat voor EGO deden. Los geformuleerde opdrachten, veel vrouwen, weinig commentaar. Vrijheid.

Desnoods mocht je het over God hebben. Als je de mannen en de meiden waar het om ging maar goed voor ogen had. Voor iemand van de lichte 1961/3, na 14 maanden S5, geen doeidoeger, niet in het bezit van een walkman een groeiend probleempje, een extra vertaalslag. Zelfs als het ging om het Jacobskruiskruid, de zure-regen-bossen het grote matigen of het liefdesleven van de regenworm.

Het lukte vaak wel. Gelukkig dat natuur en milieu iets van alle tijden en van alle leeftijden is. Frank had dat altijd al in de gaten. Ik verdenk hem er van, dat hij een meer dan platonische liefde voor de natuur heeft.

Mooi als mensen na zo lang zo hard werken daar meer tijd voor krijgen. Hoe hoog is het humanistisch gehalte van genieten?

Frits Maas

SPOELSTRA AAN DE LIJN; WERK AAN DE WINKEL

Zo uit mijn herinnering puttend schat ik dat het zeven à acht jaar geleden moet zijn dat ik Frank Spoelstra's stem voor het eerst door de telefoon hoorde klinken. Een enthousiast klinkende man vroeg mij of ik stukken over popmuziek wilde gaan schrijven voor het blad EGO. Het kostte de goed gebekte Spoelstra niet veel moeite om mij over te halen. Dat bleek het begin van een uitermate prettige werkrelatie die voornamelijk via de telefoon gecultiveerd werd. Frank is een uitermate levendige prater waarmee je gemakkelijk een half uurtje kan stukslaan. Zijn stem verraadt veel van zijn gemoedstoestand die overigens meestal goed genoemd kan worden. Behalve praten kan hij ook luisteren. Prettig bellen dus met Frank. Anderzijds echter betekende Spoelstra aan de lijn ook meestal werk aan de winkel. Wanneer het einde van de maand naderde en redacteur Spoelstra zijn "Opporronde" langs de minder stipte EGO-medewerkers maakte heeft hij ongetwijfeld

een bloemlezing uit het Nederlands smoezenboek gehoord. Ongetwijfeld de meest gehoorde kreet moet zijn geweest: "Druk, druk, druk!"

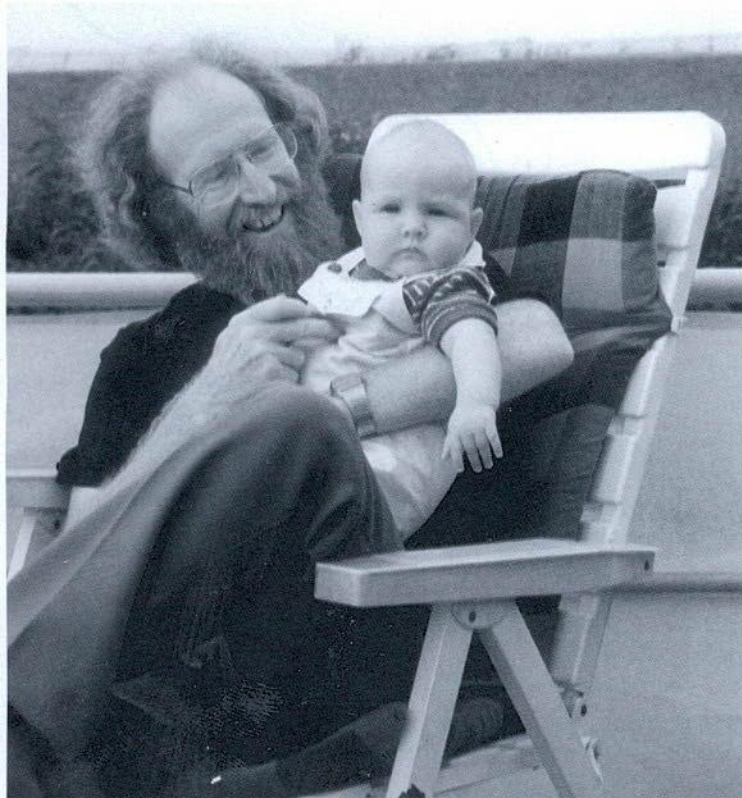
Omdat ik overdag niet altijd makkelijk te bereiken ben belde Frank mij doorgaans 's avonds. Wanneer zo tegen tien de telefoon gaat schiet de naam EGO me vaak spontaan door het hoofd. Iedere medewerker kent dat waarschijnlijk. Je loopt de hele week al met een idee in het hoofd en hebt nog geen tijd gehad om het uit te werken. Dan opeens is de deadline voorbij en dan gaat de telefoon. Ik heb me weleens afgevraagd hoe hij erin slaagde om zo vriendelijke te blijven. Daarom kon je het nooit over je hart verkrijgen hem teleur te stellen. Frank's wisselgeld was meestal iets in de trant van "Stuur het maar naar mijn huisadres" of "Dan maar naar de drukkerij, als het er dan ook maar is". Toen de zegeningen van de fax over ons kwamen kregen de weinig stipte medewerkers nog een aantal uren extra.

Een enkele keer kon ik in bedekte termen wat kritiek ontwaren. Zo dichtte hij deze Limburger ooit een zuidelijke "manana, manana" houding toe. Meestal wist Frank me al pratend te overtuigen dat het idee waarmee ik dan al een tijdje rondliep erg geschikt was voor een EGO-artikel, daardoor kreeg je vaak de indruk dat het al bijna af was. Maar zo was het niet. Meestal volgde nog een lange avond of nacht van ploeteren op de tekstverwerker. De zoete beloning volgde meestal een maand later wanneer de EGO in de bus viel en wanneer je, net als iedere medewerker, als eerste je eigen stuk las.

Ik wens Frank veel geluk en verdiende rust en verpozing toe, ik hoop dat we blijven bellen en dat we eindelijk eens een keer dat geplande weekendje in mijn huis kunnen doorbrengen. Ik heb al lang geleden aangekondigd hem te zullen uitnodigen.

Maar ja, druk, druk, druk, manana, manana.....
Paul Rutten

CARPE DIEM

"Kleine" en "Kabouter" zijn z'n bijnamen. Eigenlijk moeten we ons schamen; Hij is alleen maar klein van stuk, maar als een "grote" maakt hij zich druk als de deadline van EGO nadert en de toestroom van kopij weer eens hapert.

Ik noem hem meestal Sinterklaas; een goedwillende oudere baas. Ook al krijg je bij niemand gehoor, hij heeft altijd een gewillig oor. Maar bel hem niet te vroeg uit bed, want dan is het gedaan met de pret.

Boeken zijn z'n lust en leven, dat bedoel ik niet eens overdreven. Hij is een echte letter-vreter; Onder motto "Hoe meer je weet, hoe beter" Lezen over allerlei hogere machten en de meest onbegrijpelijke krachten.

"Praten", dat kan hij wel uren, een kwartiertje kan een uurtje duren. Anderen vindt hij lang van stof, denkt dat ik met hem nog bof. Van hem leerde ik Carpe Diem; Pluk de dag! Frank, dat je er nog heel veel plukken mag!

CARRIÈRE

Frank haalde me, gelukkig, met de auto op van het station. Ik was al niet aan de vroege kant en lopend was het toch wel een eind naar het Coornherthuis. Hoe vaak ik hem, als chef EGO, ook aan de telefoon had gehad, ontmoet had ik hem nog nooit. Dat betekende echter niet dat ik voor een verrassing kwam te staan; mijn goede vriendin Gitte, dochter van Wim Heij, die andere grote man van EGO, had genoeg verteld om de ontmoeting vanzelfsprekend te doen zijn. Onderweg naar het Coornherthuis, waar een medewerkersmiddag plaats vond, vertelde ik dat ik meer aan EGO had te danken dan menigeneen dacht. Ik werkte inmiddels als journalist bij het Nieuwsblad van het Noorden. Daar was ik blijven hangen na een stage, die onderdeel uitmaakte van de Postdoctorale

Opleiding Journalistiek Rotterdam. Nu komt de rol van EGO, want voor die opleiding was niet alleen een academische titel een voorwaarde, de afgestudeerde moest ook over schrijfervaring beschikken. En dat deed ik, al besepte ik van de onderwerpen (popmuziek en reizen) niet veel mensen achterover zouden slaan. Maar zonder die jarenlange EGO-bijdragen zou ik niet bij de opleiding zijn aangenomen, en zou mijn "carrière" niet de door mij gewenste wending hebben gekregen.

Hoezeer Frank dit verhaal apprecieerde bleek wel toen we bij het Coornherthuis waren aangekomen. Na even in het zonnetje te hebben gezeten, volgde een introductierondje. Met alleen het noemen van mijn naam kwam ik er niet, want Frank vertelde de overige medewerkers dat ik meer aan EGO had te danken dan menigeneen dacht. He, Evert. Vertel zelf maar.

Van die medewerkersdag herinner ik me verder vooral Karel Roskam, wiens stem mij menig zaterdagmiddag de mond had gesnoerd. Of beter, dat deed mijn vader omdat hij geen woord wilde missen van Roskams scherpe analyses voor de VARA-radio. Nu kon ik eindelijk het gezicht zien achter die stem, want daarover had Gitte mij niets verteld. Het moet Frank overigens goed doen dat voor deze bijdrage hetzelfde geldt als voor al het andere dat ik voor EGO heb geschreven; aan de lange kant en te laat. Alsof het daarom gaat.

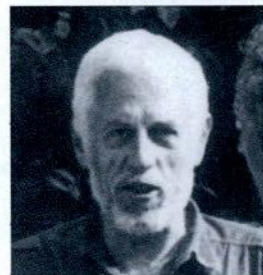
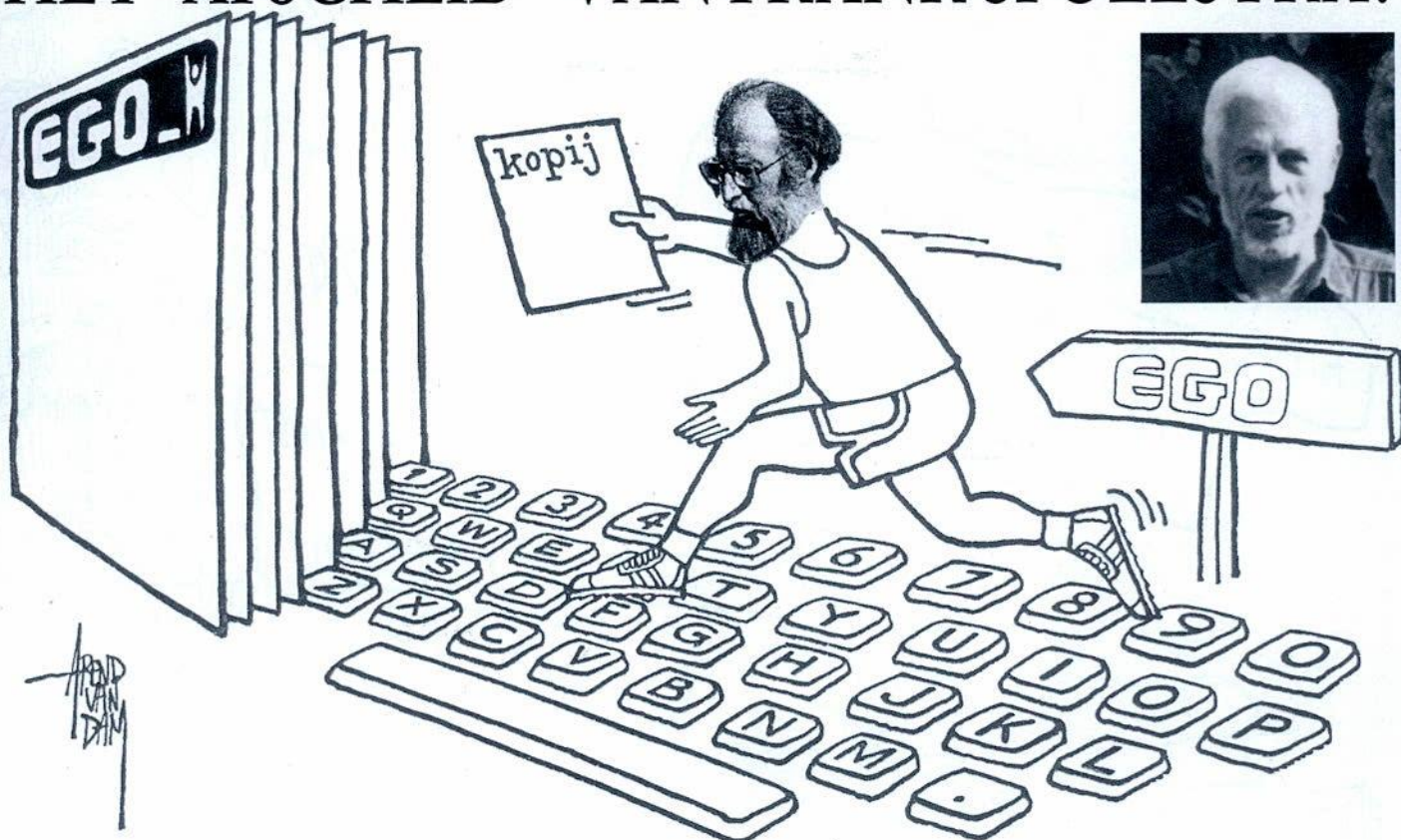
Evert van Dijk

laatste nieuws!!
soldaat bijt hond!!!

HET "AFSCHEID" VAN FRANK SPOELSTRA?

Ja, hij gaat met Functioneel Leeftijds Ontslag (FLO). Hij valt straks onder de Uitkeringswet Gewezen Militairen (UGM) maar dat wil natuurlijk nog niet zeggen dat Frank Spoelstra niet meer gekoppeld kan worden aan EGO. Frank en EGO zijn één.

Frank Spoelstra, gewoon Frank voor de kenners onder ons, is voor mij een man die aan de wieg stond, nee, voor de geboorte verantwoordelijk was van een EGO die eindelijk zijn ego gevonden had. Frank zijn ego was de EGO. Bij afscheid nemen hoor je vaak zeggen: "Geen kwaad woord over hen die van ons scheiden gaan" (laat dat maar voor hen die blijven) en daar zal ik mij aan houden. Maar het lovende zal ik overlaten aan de collega's die "nader tot hem staan" en hem daardoor beter kennen.

Mijn kennismaking met Frank liep via Wil Gerards. Eenmaal moest ik toch die bezinningsbijeenkomsten in het Coornherthuis bijwonen om er wat van te kunnen zeggen. Daar ontmoette ik Frank voor het eerst. Een ietwat bedeesde, iel uitzienende man met een klassiek aandoende baardgroei al sinds mensenheugenis, maar hij deed me denken aan iemand als Domela Nieuwenhuis. In die tijd, vandaar dat Frank paste in dat beeld. Tenslotte bepaalt de bril wat voor beeld je ziet.

Alras bleek dat Frank een man is met een driedubbele bodem. Wat positiever klinkt het als ik zeg dat het een man is als een drieluik. Misschien wel meer maar ik zag er drie. Dit alles wel positief

natuurlijk. Het wil niet zeggen dat hij er maar drie (op een rijtje) heeft. Allereerst was hij de humanistisch Raadsman (met een hoofdletter net als Dominee en Aalmoezenier) die wel eens vorming of iets dergelijks gaf of daarbij behulpzaam was. Afhankelijk van de groep deelnemers en het onderwerp zag je ook de vorm die zichzelf vormen waardoor het niveau van het geheel steeg.

Maar Frank heeft meer capaciteiten. Bij gesprekken blijkt dat er meer in zijn hoofd zit dan bij de gemiddelde vormingswerker. Hij analyseert zaken scherp en heeft op vraag of probleem een logisch maar menselijk antwoord. Achteraf blijkt dan dat dit hem juist boeit. Dieper op de zaken ingaan en zoeken naar het waarom van de dingen en van het menselijk handelen. Een mensen-maatschappij-analyse die bij hem menselijke antwoorden oplevert. Niets is de mens vreemd, zei hij eens en gaf aan waarom de mens niets vreemd is.

Maar het meest wat mij in Frank boeit is dat hij zo ontzaglijk veel weet over Indianen. De oude Indiaanse cultuur maar zeker de hedendaagse Indiaan met zijn pogingen deze oude cultuur te behouden, is voor Frank iets waar hij uren over kan praten. Misschien niet met iedereen, je vindt niet altijd het juiste klankbord, maar hij boeit mij in ieder geval.

Voor mij is Frank de man die me te pas en nooit te onpas belde met de vraag of ik nog iets in de pen had voor EGO. De

manier waarop hij de door mij geleverde kopij van illustraties voorzag was fenomenaal. Hij beschikt over een eindeloos archief.

Wat ik tot slot nog kwijt moet omtrent Frank is de boekbespreking waar hij ook aan meewerkte. Deze bespreking heeft mij menigmaal naar de Provinciale Bibliotheek doen fietsen om te halen of te bestellen wat hij in het kort had besproken. Vaak moest ik hem gelijk geven omtrent het door hem besproken boek.

Dit alles zou niet meer binnen het bereik liggen van EGO??

Ik kan me dat haast niet voorstellen. Ja, Frank zal functioneel gezien niet meer met EGO te maken hebben maar voor iemand die met hart en ziel verbonden is aan EGO kan het niet zo zijn dat hij gewoon de knop omdraait en postzegels gaat verzamelen. Het beste is om hem gewoon een lange afbouwtijd te geven waarin hij langzaam van het ene over gaat op het andere. Het andere zie ik dan als het blad van de bejaardensoos. Daarvoor mag hij zich op de leeftijd van negentig jaar voor 100% inzetten.

Voorlopig zie ik Frank nog verbonden aan zijn produkt de EGO, al is het niet meer functioneel. Frank en EGO zijn één.

Frank tot ziens.

Pieter F.W. de Jager.

René Nauta
Gedeputeerdenlaan 79
8016 CD ZWOLLE
038- 660089

Cartoons
&
Illustraties

WAT ZITTEN WÛ
HIER TE KWIKBOLLE
SPOEL- STRA?

Einde dienst
eh...
Kapitein!

EEN BLIJMOEDIG MENS

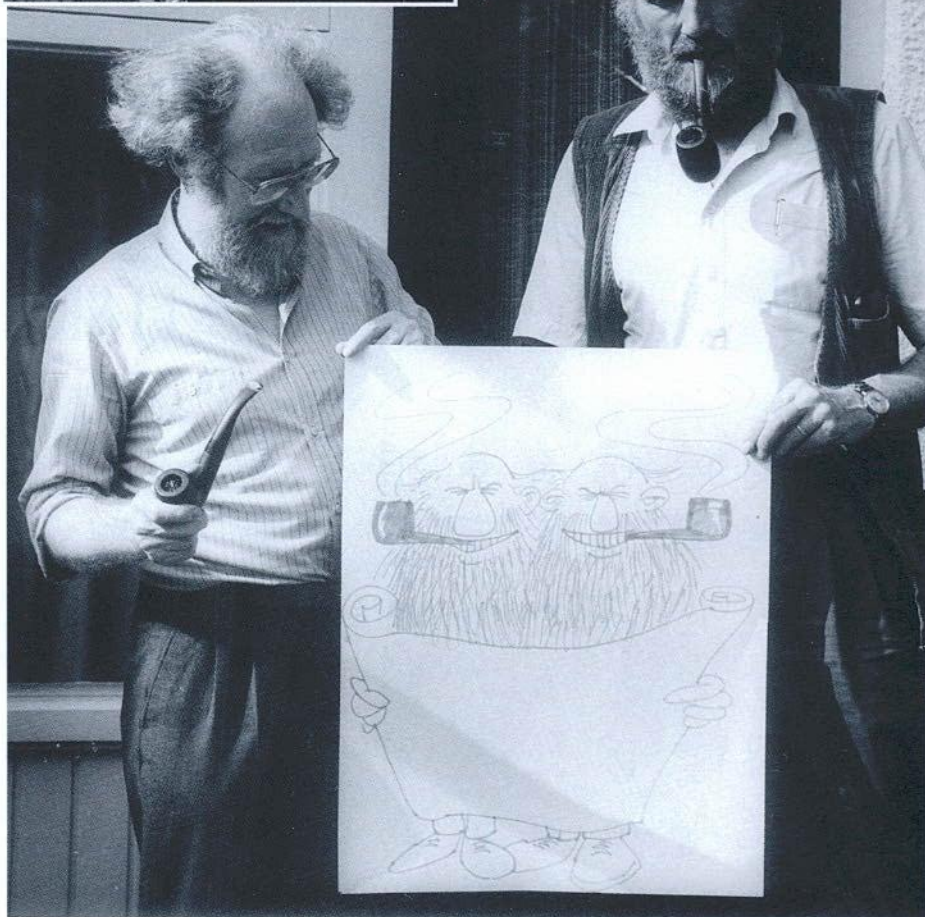
Mijn gymleraar op de middelbare school placht bij tijd en wijle uit te roepen: "De mens onderscheidt zich van het dier door zijn rechtopgaande houding"; een uitroep bedoeld om de zoutzakken onder ons tot een correctie van hun lichamelijke opstelling te bewegen. Overigens meende ik ook toen al te weten dat de mededeling van de zeer geachte gymnastiekdocent niet klopte. Enerzijds zijn er immers ook andere beesten die deels rechtopgaand door het leven gaan en anderzijds betrof het gedeclameerde onderscheid geenszins een van de meest essentiële menselijke kenmerken. De animal rationales onderscheidt zich immers van de lagere diersoorten door zijn ongevenaard vermogen van de zintuiglijke wereld te abstraheren. Alleen aan de mens is het voorbehouden in abstracties te denken, minstens te vermoeden dat hij op allerlei vragen "ja" en "nee" kan zeggen en ervan overtuigd te zijn dat hij sterfelijk is, zij het dat sommigen daar dan wel weer een min of meer eeuwig leven aan vast knopen. Nee, het onderscheid tussen mens en dier is heel wat overtuigender te maken dan indertijd door mijn gymleraar werd gesuggereerd. Anders is het met het onderscheid tussen mensen onderling. Natuurlijk kunnen wij ze naar huidskleur indelen, naar oud en jong, naar man en vrouw, naar geletterd en ongeletterd en naar woonplaats, inkomen, gezondheid, leeftijd en nog een aantal variabelen die allemaal met elkaar te maken hebben. Binnen onze individualiserende cultuur met een ontwikkeling naar verdergaande kapitalisering en veramerikanisering van de samenleving blijkt een onderscheid van groot belang: zij die kansen hebben en het maken en zij die die niet hebben en het niet maken. De tweedeling van de samenleving, de echte klassenmaatschappij, komt er kennelijk nu pas aan en we hebben helaas het wetenschappelijke instrumentarium om die maatschappij en de mensen die daarin leven de maat te nemen al met het reël bestaand communisme weggegooid. Ons blijft over de mensen in te delen naar andere criteria, criteria die ook van belang zijn zoals goed en slecht, mooi en lelijk. Maar dat zijn subjectieve categorieën. Want wat de een in een bepaalde (sub-)cultuur tot een goedgezakt maakt, maakt het voor de ander tot een onverbeterlijke egoïst. Overigens dat laatste woord kent meerdere betekenissen. Zo is Frank Spoelstra een onverbeterlijke egoïst gebleken getuige zijn langdurige niet aflatende inzet voor EGO, waarbij hij zich kenmerkend

van andere ook van andere "Egoïsten" heeft onderscheiden door een onwaarschijnlijke blijmoedigheid. Dat laatste, blijmoedigheid is een karakteristiek die de mens in elk geval van het dier kan onderscheiden. Hebt u wel eens een blijmoedig dan wel neerslachtig varken, hond, kat of kanarie gezien? Neen, toch. Dat is alleen aan mensen voorbehouden. En met name blijmoedigheid, hier maar te definiëren als het omgekeerde van neerslachtigheid, was en is een karakteristiek die met name Frank Spoelstra van alle andere dieren, mensen en

Egoïsten onderscheidt: hij was en is het blijmoedigste mens dat ik ooit heb meegemaakt. Welk redactielid zal ooit een auteur van een te lang stuk, met veel fouten dat zonder illustratie ook nog te laat is ingeleverd opbellen met een gulle lach en de mededeling dat het interessante schrijfsel uiteraard nog keurig op tijd was en op de zetterij nog even gecorrigeerd kon worden en door een gelukkig toeval ook nog van een passende illustratie werd voorzien?

Leon Wecke.

GEWETENSVRAAG

De lezer is gewaarschuwd: ik ben vormgever, geen schrijver. Bovendien heb ik slechts drie jaar met Frank Spoelstra samengewerkt, sinds mijn collega Joop van Rossum in de VUT is. De vraag

drong zich dan ook aan mij op welke bijdrage ik aan dit liber amicorum kon leveren.

En vervolgens drong zich de vraag aan mij op: was ik bij EGO eigenlijk wel

vormgever geweest? Frank schreef. Maar Frank wilde daarnaast dolgraag lay-outen. Hij kwam altijd met schetsen. Meestal volgde ik die. Zeker, ik zei wel eens dat iets niet kon. Of liever, dat het niet verstandig was omdat het de lezer/kijker op het verkeerde been kon zetten.

Maar toch. Ik volgde meestal die schetsen. De vraag werd onvermijdelijk: was ik lui geworden?

Een lange stilte volgde op deze gewetensvraag. Ik zocht in de diepere lagen van mijn geheugen. Maar ik vond niet wat ik zocht. Want geen Chassidische rabbijn heeft ooit een verhelderende uitspraak gedaan ter vertroosting van oudere vormgevers.

Ouder... oudere mensen... het beeld kwam in me op hoe anderen Frank en mij waarschijnlijk zagen. Twee mannen op weg naar de VUT. Die tegen elkaar aan praatten. Over het blad en over de lay-out. En verder soms over Gott und die Welt, want die uitdrukking geeft de inhoud van onze gesprekken beter weer dan koetjes en kalfjes.

Langzaam drong het tot me door dat het ook met mijn eigen leeftijd te maken gehad moest hebben. Lui was dus het juiste woord niet. En dat het voor mij allemaal niet meer hoefde net zo min. Nee, waarschijnlijk was het gewoon dat ik me eindelijk niet meer hoefde waarmaken.

Heet dat niet ego?

Het was dus best een leuke tijd, met Frank.

Tie Boom

Voor Frank, ten afscheid en als dank voor het goede contact van de laatste jaren.

Joan Merens

LI SHANGYIN (813.858)

李商隱

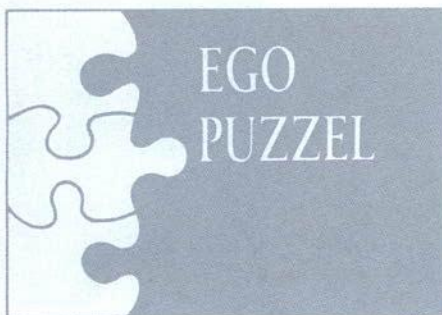
無題

青蓬夜曉蠟春東相
鳥菜吟鏡炬蠶風見
殷此應但成到無力時
勤去覺愁灰死絲百難
爲無月雲淚絲百別
探多光鬢始方花亦
看路寒改乾盡殘難

Moelijk als het is elkaar te ontmoeten, zo zwaar valt het scheiden; de oostenwind heeft zijn kracht verloren, de hand vol bloemen verwelken. Als in de lente de zijderups sterft, is haar draad juist voltooid; eerst als de waskaars is opgebrand drogen haar tranen.

's Morgens brengt de spiegel de weemoed van grijzende haren, en zwijgend in de nacht voel ik de kou van het maanlicht; maar de Penglai eilanden der onsterfelijken zijn niet ver van hier, o, blauwe vogel, wees zo goed er mijn uitkijk te zijn!

Vertaling: C. Schepel.

DE BEGINLETTERS VAN DIT DICHTWERK VORMEN VAN BOVEN NAAR BENEDEN OOK EEN DICHTERLIJKE ZIN.

Is Spoelstra aan zijn EGO zat,
egde hij alles wat hij had
teeds in dat ene nummer neer,

n zo deed hij dat elke keer.
een EGO werd zo ooit een vod,
mdat Frank werkte als een god,
et liefde en zeer toegewijd,
an EGO kon hij 't ego kwijt.
enmerkend was zijn geest'lijk vuur,
GO-drift van uur tot uur.
oesgericht was steeds zijn streven

m altijd alles weer te geven.
ooddrift zag men bij hem nimmer,
een zinloos aan-de-weg-getimmer,
gometrisch en blijlustig,
raakvast en edelmoedig rustig.
en man van louter EGO-daden,
immer versagend en geladen,
oortrild van EGO-zinnigheid,

umaan en innerlijk bevrijd.
GO werd heel goed bevonden
n door 't krijgsvolk steeds verslonden.
rank Spoelstra's werk wierp vruchten af,
was niet voor niets dat hij zich gaf,

ermhartigheid wordt steeds beloond,
eeds vaker werd dat aangetoond.
ls EGO ego's flik'eren doet,
ou, dan is EGO's inhoud goed.
rachedadigheid vindt haar bekroning,

ntplooiingslust is de beloning.
u kruipt Frank uit zijn EGO-huid,
laat hij zijn ego-vleugels uit,

n plots'ling is hij Frank en vrij,
een verd're EGO-makerij.
h god, wat nu, dit doet ond pijn,

al EGO ooit nog EGO zijn?
r rest ons slechts een woord van dank,
en man was EGO, dat was Frank.
oemruicht in al zijn EGO-daden,

erlaat hij nu de EGO-paden,
n stort zich zeer ego-gedreven
egelmatig iun 't ego-leven.
ij wensen hem nog vele jaren,
n of hij is te evenaren?
iemand kan dat nu nog zeggen,
at's aan de tijd om uit te leggen.

Hans Schonk

FRANK

1981: Fijn dat je bij de redactie komt.
Het is goed dat er een vrouw bij komt!

1982: Fijn dat je een interview hebt gemaakt.
Heb je er foto's bij?

1983: Kun je voor de EGO van mei een artikel leveren?
Ik weet dat je het druk hebt, maar toch....

1984: Jij zou een artikel leveren!
Ik heb nog niets!

1985: Goed dat je een interview hebt gehouden!
Wanneer lever je het in?

1986: Lieve help, al die moderne machines.
Wat een vervelend lettertype, kun je het niet gewoon op de type-machine!!!

1987: Ik ga er maar vanuit dat je geen artikel meer opstuurt!
Je hebt het wel beloofd, maar ik heb nog steeds niets!

1988: Dat artikel is veel te lang, dat kan zo niet!

1989: Er moeten stukken van de KM en KLu in.
Wie levert er iets vanuit de KM? Jij?

1990: De WILKA's zijn op!
Denk je eraan?

1991: Kun jij het redactioneel schrijven, jij staat op het lijstje!
Ik heb het voor vrijdag nodig!

1992: Heb je tijd om wat te schrijven of moet ik er maar niet meer op rekenen.

1993: Die laatste WIKLA over Cambodja, kan die nog?
Schrijf je een paar nieuwe, ze zijn op!

1994: Zou zo kunnen zijn
Hè, Hè, die Klazien hoef ik niet meer achter de vodden te zitten.
Wat een RUST!!!

Hoe het ook moge zijn
Frank, het allerbeste!

Klazien van Brandwijk

AFSCHEID VAN EEN HUMANIST

Wie deze rubriek regelmatig leest, weet dat het met de vaderlandse film nu niet bepaald rooskleurig gesteld is. Gelukkig worden er echter nu en dan rolprenten geproduceerd die bewijzen dat er wel degelijk cinematografisch talent in ons land te vinden is. Een voorbeeld is het vaderlandse drama *Afscheid van een Humanist*, die onlangs in première ging. Weliswaar is het een kleinschalige productie die in een beperkt aantal kopieën in enkele geselecteerde zalen zal gaan rouleren, maar het zou me niet verbazen als de film voor een publiek van fijnproevers lang door zou blijven lopen!

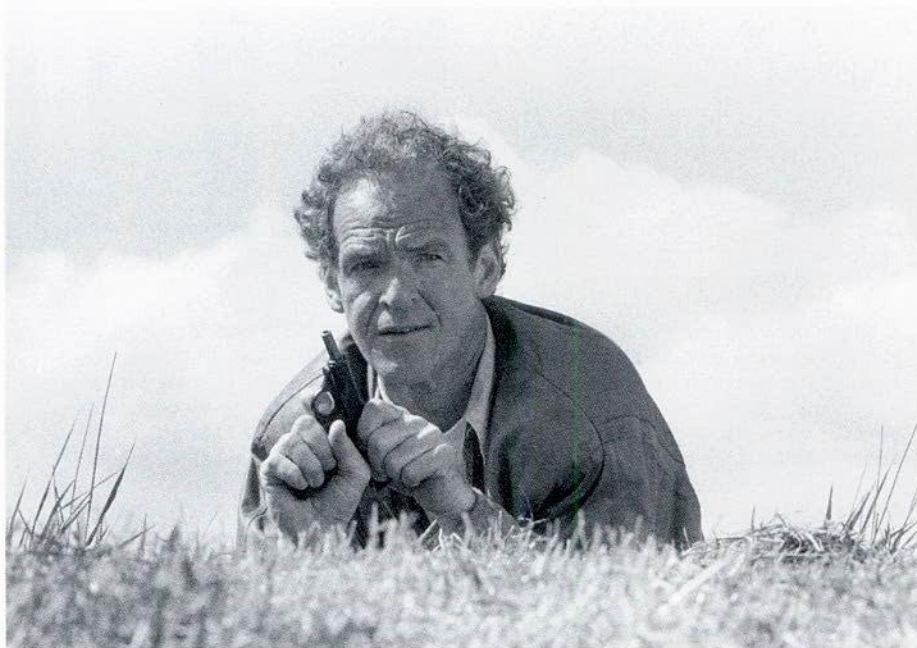
Afscheid van een Humanist handelt over de laatste werkdag van een redacteur bij een klein tijdschrift. Aan de hand van gesprekken met zijn directe medewerkers zien we dan in flashbacks hoogtepunten uit zijn werkzaam leven.

Hoofdpersoon Frank Spoelstra is een man van het type dat "tegenwoordig niet meer wordt gemaakt", zoals je dat ook wel eens hoort zeggen over degelijk, voor-oorlogs gereedschap. Hij is positief van instelling, heeft het hart op de juiste plaats, staat altijd open voor opbouwende kritiek en blijft, al staat de halve wereld in brand, overtuigd van het goede in de mens. Na jaren te hebben gefunctioneerd als eindredacteur van een bescheiden blad dat de Dienst Humanistisch Geestelijke Verzorging uitgeeft ten bate van de dienstplichtige jongens die wel eens wat anders willen lezen dan Voetbal International of Suske en Wiske, begint hij aan een welverdiende VUT.

Aangrijpend is de manier waarop Frank vergeefs probeert om het naderend vaarwel met zijn gebruikelijke montere instelling tegemoet te treden. Wij zien hoe hij, zodra hij het Coornherthuis in Zeist binnengaat (de film is op locatie opgenomen), wordt overvallen door de eerste waterlanders van die dag bij het idee dat dit zijn laatste kopje ochtendkoffie zal zijn. Want al weet hij dat hij zich straks geen seconde zal vervelen, en al is hij van plan om nog veel nuttige dingen met een brede maatschappelijke impact te gaan doen, hij beseft dat "zijn stek" toch meer voor hem heeft betekend dan hij ooit vermoedde.

In de loop van het verhaal zien we hoe Frank zich toch manmoedig door de ontmoetingen met zijn vele collega's heen slaat, en alle hartelijke woorden met goed volgehouden vrolijkheid over zich heen laat komen.

Maar als aan het slot onze minister van

Peter Faber in Afscheid van een Humanist als de nog jonge Frank die probeert met een waterpistool een koppel spreuwen uit zijn pas ingezaaide kruidentuin te verjagen.

defensie Relus ter Beek in eigen persoon naar Zeist blijkt te zijn gekomen om Frank, mede namens premier Lubbers en hare Majesteit Koningin Beatrix dank te zeggen voor al die jaren trouwe dienst, gaat de aangesprokene toch volledig door de knieën. Zijn vriendin Anneke heeft haar handen vol om de hevig geëmotioneerde man weer enigszins toonbaar te maken voor het diner in de kantine, dat de dag afsluit.

Dat de film zo'n diepe indruk achterlaat is in de eerste plaats te danken aan het nobele karakter van de hoofdfiguur. Maar in zo'n geval komt het vanzelfsprekend ook voor een groot deel aan op de manier waarop een dergelijke rol wordt vervuld.

Regisseur/scenarist Hans Hylkema, die onlangs nog hoog scoorde met *Oeroeg*, koos Peter Faber voor de rol van Frank. "Peter is volkomen naturel, heeft een sterk inlevingsvermogen en straalt dezelfde rondborstige Hollandse mannelijkheid uit die Frank zo kenmerkt", aldus Hylkema. Faber zelf was niet minder tevreden. "Frank is een man zoals ik zelf zou willen zijn", vertrouwde hij me toe na de persvoorstelling. "Ik wil nog wel eens flink doorzakken, Frank niet. Ik wil nog wel eens iemand een beetje uitschelden als hij ongelukkig voor mijn

auto oversteekt. Dat zul je Frank nooit horen doen. Ik heb enorm genoten van mijn rol. Zoiets is eigenlijk geen werk te noemen. Het enige dat ik lastig vond was dat typerende giecheltje van Frank. Ik heb daar dagenlang op gestudeerd, totdat mijn verloofde er gek van werd, en mijn kinderen me naar de strot vlogen. Maar tegen die tijd had ik 't wel te pakken!"

Willeke van Ammelrooy, die de laatste tijd weinig rollen meer accepteert, was graag bereid Anneke te spelen. "Renee Soutendijk heeft me de avond voor de opnamen begonnen nog huilend gevraagd hoeveel ik wilde hebben, om de rol aan haar over te dragen", vertelde ze me. "Maar ik peinsde er natuurlijk niet over. Eindelijk weer een mooi karakter spelen, de vriendin van een man als Frank nog wel! Dat doe je desnoods voor niks..." De rol van Relus ter Beek is een klein juweel van de onvolprezen Gerard Tholen. De ontroerende muziek die vooral in het laatste kwartier van de film de emoties extra onderstrept, werd geschreven door voormalig Doe Maar-zanger Henny Vrienten.

Er is inmiddels sprake van dat *Afscheid van een Humanist* wordt ingezonden voor een Felix en naar alle waarschijnlijkheid ook voor een Oscar voor beste buitenlandse productie. Het zou mij niet verbazen als de film met beide prijzen zou worden bekroond.

Niet missen dus!

Leo van Opzeeland

AL WEER DE CIA!

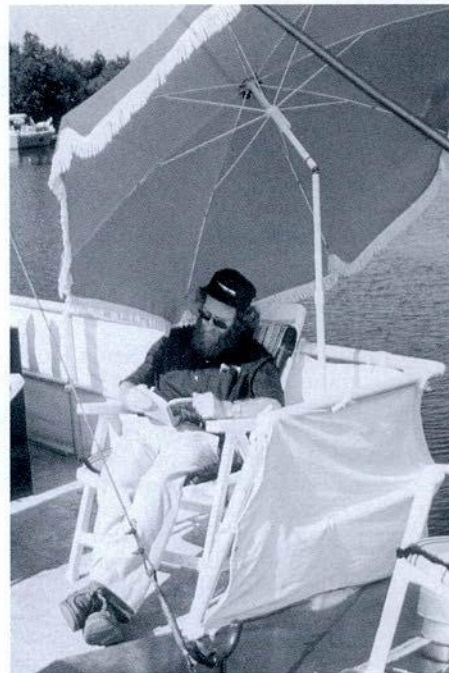
Er is druk op mij uitgeoefend om de ware reden van Frank Spoelstra's vertrek niet te onthullen. Maar ik ben niet gewicht voor dreigementen.

Frank Spoelstra moest weg. Al jaren. En nu hebben ze eindelijk hun zin. Dat begon zo: toen Frank voor EGO ging zorgen, leidde dat al gauw tot bezorgdheid bij de NAVO-aalmoezeniers. Het humanistische zelf-denken zou een forse impuls krijgen en waar bleef dan de greep van de goed-gelovigheid? Het Vaticaan werd gealarmeerd. De Paus schakelde US-president Reagan in. Die stelde de Paus gerust: de CIA zou wel een eind maken aan de invloed van die Spoelstra. Een geheim onderzoek volgde, waarbij ook medewerkers van Spoelstra werden uitgehoord, zonder dat die vermoedden waar het om ging. Tenslotte concludeerde de CIA dat Spoelstra niet chantabel was en dat de man ook onvermurwbaar was. Er zat niets anders op dan aan te sturen op zijn pensioenering. Zij advi-

seerden Reagan's opvolger Bush, dat Spoelstra's humanistische vredes-opvattingen onvermijdelijk waren. En zo werd besloten om een eind te maken aan de Koude Oorlog.

De wereld is opgezaald met de mythe dat Gorbatsjov de vrede heeft gebracht. In de wereldgeschiedenis krijgen de Grote Leiders de eer. Het wordt doorgaans in de doofpot gestopt, dat het vaak de Stille Krachten met de Onwankelbare Pennen zijn, die Vastgeroeste Verhoudingen los krijgen. Frank Spoelstra's pensioenering was oorspronkelijk ook zo'n doofpot. Hiermee is dus de deksel opgelicht: het was de karaktervastheid van Frank Spoelstra die de wereld veiliger heeft gemaakt. Hij mag nu op zijn lauweren gaan rusten.

PS. Zet mijn naam hier niet onder, want de CIA is gauw op zijn teentjes getrapt als je iets van zijn werk onthult. Maar

de CIA is ook weer te dom om te weten dat dit stukje geschreven is door de opvolger van Anton Constandse, die in 1985 overleed. Ik werd toen door Frank Spoelstra uitgenodigd om zijn plaats in te nemen. En voor die eer ben ik Frank nog steeds dankbaar, terwijl onze samenwerking uiterst plezierig is geweest. *Ik zal hem missen.*

K.R.

ARBEIDSLOOS INKOMEN

Frank, nu jij, voorvechter van een arbeidsloos inkomen, die bijna twee decennia met mooie redactionele arbeid een fraai inkomen verdiende, het door jou voorgestane arbeidsloze inkomen zelf verkrijgt en ik daarom ben gevraagd inkomensloze arbeid te verrichten, wil ik graag schrijven wat er loos is met een arbeidsloos inkomen.

Vanuit een economische optiek is arbeid op te vatten als een middel om welvaart en welzijn te produceren en is een inkomen een instrument om welvaart en welzijn te consumeren. Omdat er thans geen aanleiding is om te veronderstellen dat we niet meer welvaart en welzijn kunnen produceren of dat er geen extra behoeften meer zouden zijn te bevredigen (denk bijvoorbeeld aan de produktie en consumptie van zorg en een schoon milieu), denk ik dat het onlogisch is een arbeidsloos inkomen in te voeren.

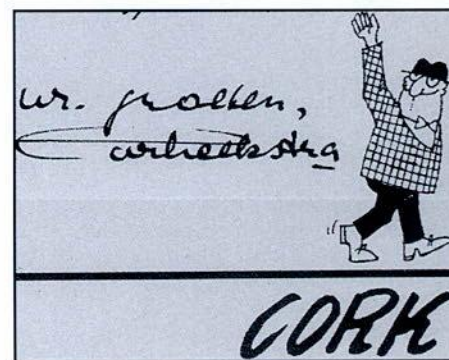
Vanuit een politiek gezichtspunt is het mijns inziens onverstandig de koppeling tussen arbeid en inkomen los te laten. Deelname aan arbeid verschaft een machtspositie die het mogelijk maakt invloed uit te oefenen over de aanwending van die arbeid en daarmee over de in-

richting van de maatschappij. Het louter ontvangen van een inkomen plaatst mensen daarentegen in een veel meer afhankelijke en machteloze positie.

Vanuit een maatschappelijk oogpunt is de invoering van een arbeidsloos inkomen tenslotte ongewenst. Van de anderhalf miljoen personen tussen de 15 en 64 jaar die momenteel noodgedwongen een arbeidsloos inkomen ontvangen, voelt het merendeel zich verbannen naar de rand van de maatschappij, bevindt zich een belangrijk deel aan de marge van de samenleving en wil meer dan 90 procent niets liever dan een betaalde baan.

Frank, mij bekruipt het gevoel dat een Frankloos EGO net zo iets gekks is als een arbeidsloos inkomen. Ik hoop dus dat je je kwaliteiten aan EGO ter beschikking blijft stellen: Wat te denken van een warm pleidooi voor een arbeidsloos inkomen?

Wessel Visser.

"KERNKRACHT"

In februari 1987 schreef de Dienst HGV een sollicitatie uit om meerdere raadslieden aan te trekken. Jij was in die tijd lid van de sollicitatiecommissie en dus aanwezig bij de te voeren gesprekken in wat nu Zaal 1 heet, in het Coornherthuis.

Dat was de eerste keer dat wij elkaar ontmoetten en zoals je weet duurde het al met al nog bijna een jaar voordat jij en ik daadwerkelijk collega's van elkaar werden.

In het Coornherthuis zag ik je van 's morgens niet te vroeg (asjeblijft.. doe me 'n lol....) tot 's avonds heel laat werken binnen jouw functie van Staf-raadsman/Publiciteitsmedewerker.

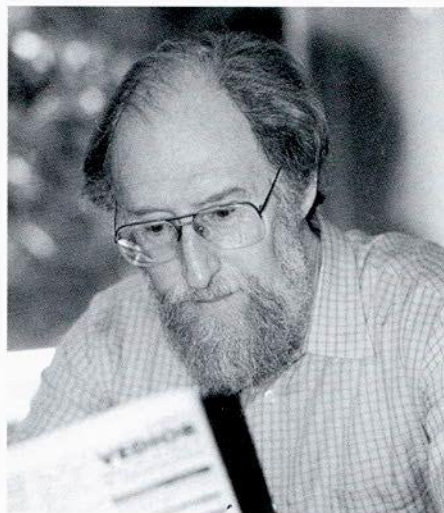
Al snel begreep ik dat jij die kleine man was die het grote werk van eindredacteur EGO, met verve overigens, op je had genomen. Die pijp van jou paste daar wel bij vond ik.

Alhoewel, ik zag je ook wel eens in het bos lopen en dan dacht ik, terwijl jij nog eens aan je pijp trok, dat wij Raadslieden zo onze eigen inspecteur Maigret in dienst hadden, waarbij Jan den Boer dan jouw meest vertrouwelijke informant was.

En terwijl jij dacht dat ik nauwelijks het bestaan van EGO in onze Dienst had ontdekt, werd er na verloop van tijd zelfs met me gelobbied om tot de redactie ervan toe te treden. En, geloof me of niet, daarna begon ik de EGO toch met andere ogen te lezen. Al snel begreep ik, beter dan voorheen overigens, dat jij je in dat bovenkamertje van het Coornherthuis, drie slagen in de rondte zat te zweten, te bellen, te plakken en te knippen om elke maand opnieuw op tijd je kopij te kunnen aanleveren aan de druk-

ker. Het gehannes met deadlines en de stress die je dat gaf, waren soms vreselijk belastend voor je. Je voelde je dan verantwoordelijk om achter je mensen aan te bellen en kon dat niet 's morgens vroeg (om bekende meer persoonlijke redenen), dan maar 's avonds (heel) laat. Echter ik weet ook dat je, juist onder druk, een zeer goed produkt afleverde. In de kern is dat heel krachtig van je!

Jouw bijdrage aan het tot stand laten komen van EGO hield hierbij nog niet op. Ik ondervond gaandeweg dat je niet zo'n echte schrijver was maar des te meer een lezer. Aan de inhoud van de Boekenrubriek in EGO kon ik, zonder te kijken wie dit keer de bijdragen geleverd hadden, zien of jij tot hen behoorde. Soms had ik daar ook persoonlijk belang bij, want dan vroeg ik je of ik een

bepaald boek van je mocht lenen. Je weet het vast nog wel: "De knie van lusteren", "Jezus leefde in India"... Als ik zo'n boek dan gelezen had, dan had ik een gevoel van: Gelukkig, ik ben niet de enige met die "vernieuwende tik"... of: Wij weten wel "beter"... Wat jij en ik dan precies "beter" zouden weten, dat had ik niet helemaal helder voor de geest, maar dat hoefde ook niet. Het feit dat ook jij je bezig hield met het lezen van spirituele boeken binnen onze Dienst, was sowieso een steun voor me. Ik ben er in elk geval zeker van dat je nieuwe zaadjes van humanisme hebt geplant binnen de geest van velen, zowel binnen als buiten de beweging en dat verdient absoluut respect en een compliment. Ook dit vind ik in de kern heel krachtig van je!

Een keer echter kwam die kernkracht op 'n andere manier ter sprake en wel toen jij het gelijknamige boek van Anneke Rooselaar binnen onze Dienst wilde verkopen voor het luttele bedrag van f. 12,50 (wat een handel trouwens voor een "familiebedrijf"...). Er lag een grote stapel vlak voor je op de vergadertafel in 't Harde en je wilde ze graag slijten. Als ik me goed kan herinneren, lukte dat aardig. Je was echter enigszins teleurgesteld dat ik er geen kocht. Wie weet was het dit keer mijn kernkracht om hier een beurt over te slaan. Echter dat jij een dergelijk boek onder de aandacht van Raadslieden bracht, vond ik andermaal een teken van durf. Opnieuw droeg je bij aan het verruimen van bewustzijn en visie, dit keer zelfs onder collega's. Daar kan het niet alleen geen kwaad daar is het, geloof ik zelfs hard nodig!

Frank, je gaat nu met FLO, zoals dat heet. Ik denk dat je er ook aan toe bent! Ik wens dat je een verdere verdieping van bewustzijn in jezelf aan durft gaan en dat het werken aan jezelf, nu bij aanvang van je FLO, geen leeftijdsbegrenzing zal kennen, integendeel dat je er nog meer aan zult mogen toekomen. Ik wens je kracht binnen je stilte, verrijking van je intuïtie, vergroting van bewustzijn en bovenal natuurlijk een heerlijke "herfst" van je leven.

Peter Samwel

Vanwaar toch die gedrevenheid, die vasthoudendheid van de terriër, om elke maand weer met weinig middelen een EGO te maken kwalitatief op niveau goed van inhoud

in een aantrekkelijke, aansprekende verpakking?

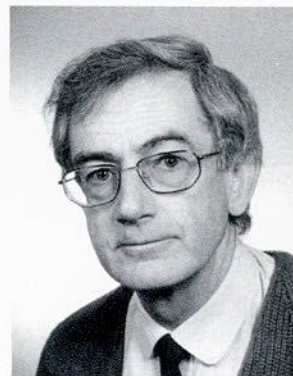
Vanwaar toch die gedrevenheid, die inzet zonder bewaking van eigen grenzen die verontwaardigde felheid wanneer in het geding kwamen hem heilige principes?

Vanwaar toch die gedrevenheid, de moed en de werkkracht om het ontstaan van elk nummer te volgen van a tot z van zetten tot de finesses van de lay-out?

Vanwaar toch?

Het zal dat ene EGO zijn dat het andere EGO tot stand bracht?

Wat denk jezelf?

Steven

ZEVENTIENDE EEUWSE SPORTPAGINA

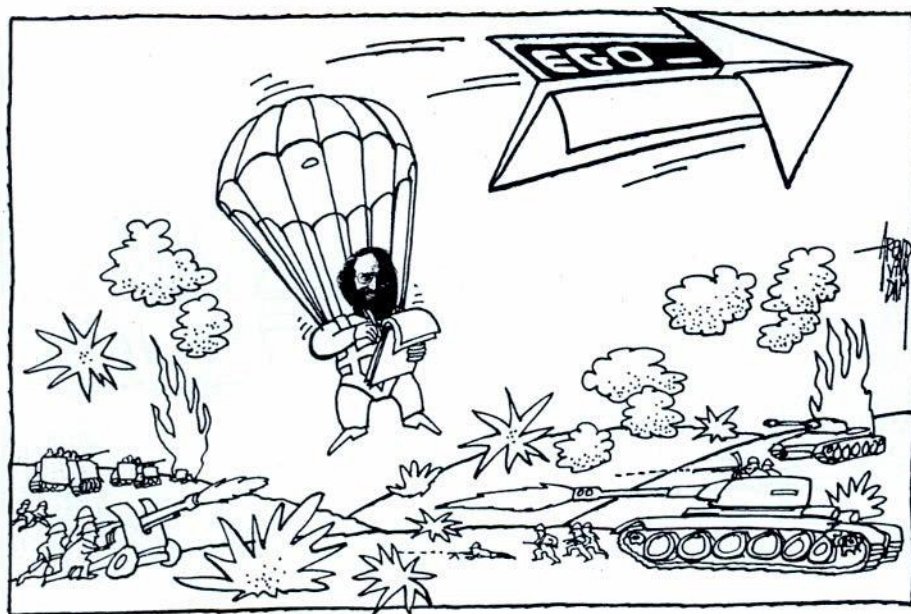
Telkens was er die bescheiden vraag? Kun je nog iets bedenken? Eigenlijk niet dus. Het hoofd stond er niet naar, de zintuigen verlangden naar iets anders dan de typemachine, de benen wilden lopen, het hoofd wilde zich bezinnen, de dochter vergde aandacht. Het was toch al veel te druk. Maar dan was er die vertrouwde stem van Frank Spoelstra. Ik ben waarschijnlijk de enige medewerker van EGO die Frank nooit heeft ontmoet. Een enkele keer in al die jaren dacht ik op zijn uitnodiging in te kunnen gaan, maar dan kwam er toch weer iets tussen. Ik heb geen idee welk gezicht achter die begripende, ietwat onzekere en zeer herkenbare stem schuil gaat. Maar het moet een uiterst sympathiek gezicht zijn.

Wie vriend kan zijn met zijn stem, heeft iets bijzonders. Het is de reden waarom ik soms in de belachelijkste tijdnood of beroerdste omstandigheden toch maar weer achter de schrijftafel dook. Frank

was (en is) de laatste die ik zou willen teleurstellen met de mededeling dat helaas die zeventiende eeuws betaalde sportpagina dit maal niet door kon gaan. Nooit durfde ik hem te zeggen, dat er waarachtig wel belangrijker zaken dan EGO waren. Een zo consciëntieus eindredacteur als Spoelstra kon je eenvoudig niet laten vallen.

Hij wenste een humanistisch blad en maakte er één. Dat viel de laatste jaren niet mee, want de menselijkheid werd alerweger meer bedreigd. Door oorlogen, hilariteit over het socialisme, yuppie-dom, en in het vak van hoofdredacteur niet op de laatste plaats door de computer. In zijn ogen ging de samenleving er niet op vooruit en ik was het met hem eens. De computer is misschien wel het symbool van de vervlakking, van het toenemende gebrek aan "engagement". Een woord dat volstrekt uitgestorven is. Maar Frank bleef "betrokken", een verademing was het om een paar maal in de maand contact met hem te hebben. Ook al was het vanwege die rare "deadline" soms een lichtelijk panisch contact. Ik hoop dat EGO zijn erfgoed zal bewaken en koesteren.

Hans van Wissen

NAUROE

Is het nu echt al bijna twee decennia?

De telefoon gaat: "Hoi, Jan, met Frank Spoelstra".

Dat was altijd al zo aardig. Ik herinner me nog de allereerste keer dat ik voor EGO iets mocht schrijven. Lips belde toen. Na iets van een inleiding kwam hij ter zake: "Je moest maar eens wat voor ons schrijven, over wat jullie van de VVDM nu willen".

Zo niet Frank: Hoi, Jan". En dan kromp ik ineen. Want Frank belde nooit te vroeg: "Zou jij iets kunnen schrijven over Nauroe?" (Ik verzin maar een land - Nauroe is me aan het hart gebakken). Ik dan: "Tuurlijk, voor wanneer en hoe lang?"

"Eh, ik heb net vandaag de kopij bij de drukkerij gebracht, dus..."

En dan zei ik: "Goed hoor, morgenmiddag is het daar".

En dan zei Frank: "Goh, zo snel, dat je dat kunt". En dan glimlachte ik wat en dan zei ik: "Natuurlijk joh, geen moeite".

Waarop ik als een gek aan het zoeken ging naar gegevens, en een stuk schreef. Over Nauroe, of Zuid Afrika, of Iran, of welke buitenpost dan ook. (Frank: "En dan krijg ik het voor m'n neus?" "Ja", en hij kreeg het per fax - thuisbezorgd en wel, tot zijn verbijstering en vreugde).

En dat was het met Frank: hij was altijd weer verbijsterd en verheugd over wat je, binnen korte termijn, voor zijn ogen wist te toveren. En die verbazing: die siert alleen liefhebbers. Frank dus, altijd de liefhebber, zonder zelfs maar te neigen naar de professionaliteit. Altijd maar die verbazing, die in feite, denk ik, nieuwsgierigheid was. En daarom oirbaar: want van nieuwsgierigheid wordt je nooit dommer. Frank: dat je maar zo mag blijven!

Jan Stoof

DE STILLE DREIGING

Als ik een paar jaar geleden niet, terugkomend van een reis door Duitsland, op het laatste moment toch nog bij Zeist was afgeslagen om een redactiebijeenkomst van EGO te bezoeken en Frank Spoelstra eindelijk eens te ontmoeten, had ik nooit een humanistisch raadsman in het wild gezien.

Zo'n 25 jaar geleden gaf ik me in militaire dienst op voor deze vorm van geestelijke verzorging. Maar toen op het cruciale moment geen raadsman verscheen ("ze hebben er niet zoveel"), kreeg ik een bezem in handen gedrukt en moest ik het kazerneplein schrobben. De tweede maal, dat ik het humanisme trouw wilde blijven, werd het trappen poetsen en de derde keer sateh prikken voor een feest van officieren.

Het was misschien niet principieel, maar vervolgens werd ik maar katholiek, ik ben nu eenmaal geen martelaar. En zie: in het KMT stonden geen bezems, maar grote pilsen klaar, een zorg die me zo

aansprak, dat ik verder in dienst niet meer over andere geestelijke richtingen heb nagedacht. Alleen kreeg je zo geen raadsman te zien.

Ook toen ik even later voor EGO ging schrijven, gebeurde dat niet. Ze belden op, bestelden een artikel en vroegen of ik er vooral een aantal gratis foto's bij wilde doen. "Jij kunt die beter ergens onderhands krijgen dan wij". Toch begon ik nieuwsgierig te worden: bestonden ze eigenlijk wel?

Ook Frank Spoelstra heb ik minstens tien jaar lang aan de lijn gehad zonder hem ooit te hebben gezien. Tot die ene kans zich dus voordeed. Ik vond het een zeer aangename ontmoeting, maar achteraf moet ik zeggen, dat het geen nieuwe gezichtspunten opende. Hij was precies, zoals ik me had voorgesteld: humoristisch, goedlachs, hartelijk, gezellig en een beetje verbaasd dat de wereld af en toe zo slecht kan zijn.

Ik heb overigens door de prettige uitstraling heen leren kijken. Want als hij zijn doel wilde bereiken, had hij de hardnekkigheid van een ouderwetse handelsreiziger die de voet tussen de deur bleef houden. Als hij belde bekroop me altijd het gevoel, dat ik van een onzichtbaar iemand een ferme klap met een houten hamer op mijn hoofd zou krijgen, als ik nee tegen hem zou zeggen.

Maar zo hoort een blad ook te worden gemaakt. Wat dat betreft is het voor EGO prima geweest, dat Frank zich er zo lang en intensief mee heeft bemoeid. Hij heeft er iets moois van gemaakt. Het enige, wat me verbaast, is dat ze dat in het leger blijkbaar als zo'n zware taak zien, dat ze zo iemand zo vroeg met pensioen sturen. Wat mij betreft had de stille dreiging van een nieuwe hamerklap nog vele jaren mogen duren.

Jammer.

Rien Robijns

EGO horoscoop

"TWEELINGEN"

Deze keer staat het teken van de goddelijke *tweelingen* centraal. De mythe die het meest met dit teken in verband gebracht wordt is die van Dioscuren, wat betekent "de kinderen van Zeus". Wat de ouders betreft ligt de zaak wat ingewikkelder. Na een wel voor te stellen (trio)spelletje tussen Zeus (de koning der goden), vermoed als zwaan, en Leda en Tyndarcos, baarde Leda twee eieren. Uit het ene kwamen Pollux en Helena, uit het andere Castor en Clytaemnestra. Pollux en Helena zouden kinderen van Zeus zijn en zodoende onsterfelijk, en Castor en Clytaemnestra de sterfelijke kinderen van Tyndarcos.

Castor en Pollux groeiden op in Sparta en werden dikke maatjes. Ze werden verliefd op de zusjes Hilaeira en Phoebe, die op dat moment reeds verloofd waren. Toen de jongens hen meenamen werd Castor gedood bij de hierop volgende vechtpartij. Pollux, de onsterfelijke, kon het niet verkroppen dat hij van zijn broer gescheiden werd en schreide bittere tranen. Geraakt door het

zien van zoveel broederlijke liefde, zorgde Zeus dat Pollux zijn onsterfelijkheid met Castor mocht delen. Zodoende bracht de *tweeling* de helft van de tijd door in de Onderwereld bij de geesten van de doden, en de andere helft bij de goeden op de berg Olympus.

Mensen met *Tweelingen* als teken hebben vaak twee afzonderlijke kanten in hun karakter, waardoor ze twee dingen tegelijk kunnen doen. Dualiteit zal daardoor een groot deel van hun persoonlijkheid bepalen.

In zijn algemeenheid zijn *Tweelingen* levendig en stralen vaak rusteloosheid uit. Ze willen altijd stipt op tijd zijn. Ze zijn vaak te herkennen aan hun dartelen, lichtvoetige tred.

Tweelingen zijn meestal gezegend met een snelle stofwisseling en zullen niet snel dik worden. Ze hebben de naam de jeugdigste van alle sterrenbeelden te zijn, het lijkt wel of ze nooit ouder worden. Het dagelijks dieet van *Tweelingen* moet licht verteerbaar zijn, met veel vers fruit en verse groenten.

Op het werk hebben ze de neiging te leven onder geestelijke hoogspanning. Mocht de spanning te hoog oplopen dan kunt u een en ander in evenwicht brengen door die baan te combineren met bijvoorbeeld een interessante sport of fietsen.

Tweelingen weten meestal van veel dingen een klein beetje, zo-

dat men ze vaak terecht oppervlakkigheid verwijt. Dit kunt u ondervangen door bijvoorbeeld binnen een beperkt aantal goed uitgekozen onderwerpen enige variatie te ontwikkelen. De kans dat dan specialisatie het volgende verwijt wordt behoort zeker ingecalculiseerd te worden.

Tweelingen die teveel vanuit hun routine handelen zullen zich dodelijk vervelen en doen er goed aan veel activiteiten te ontplooiën waar het einde niet van te overzien is, zodat de uitdagende prikkel blijft. Bijvoorbeeld een tuin van enige hectaren. En aangezien de *Tweelingen* een luchtteken is en dit de longen beïnvloedt dient zo'n tuin tevens voor voldoende verse lucht.

Tot slot; De zon bepaalt uw uitstraling, imago en veel belangrijke persoonlijke karaktertrekken.

Astrologisch gezien is de Maan het op een na belangrijkste hemellichaam in het zonnestelsel. Het teken waarin zij stond op het moment van uw geboorte, beïnvloedt uw manier van reageren en handelen in bepaalde situaties, uw gevoelsleven en, tot op zekere hoogte, de eigenschappen die u van uw ouders en voorouders erfde.

De *Tweelingen* wiens Maanteken staat in Weegschaal dienen te weten dat dat beiden luchttekens zijn en die combinatie maakt van u een sympathiek, begrijpend en rationeel persoon bent. U bent verbaal ingesteld, maar heeft vast ook diepe gevoelens, die nog tot uiting moeten komen. Daar moet mee te leven zijn de komende jaren.

Tot in de volgende EGO.

Jan de Betweter

Wohin o wohin

De Duits-joodse dichteres Nelly Sachs (1891-1970) wist in 1940, op voorspraak van haar Zweedse vriendin Selma Lagerlöf (Nobelprijs voor literatuur, 1909), naar Zweden te vluchten, alwaar ze zich in 1952 liet naturaliseren.

Centraal in haar werk staat het tragische lot van de joden (doodsangst, vlucht, verbanning, enz.). De laatste jaren heeft haar werk een sterk mystieke inslag gekregen. Al deze thema's zijn ook terug te vinden in de werkelijk adembenemende bundel "*Nelly Sachs. Ausgewählte Gedichte*" met een "*Nachwort* von Hans Magnus Enzensberger". Weliswaar verscheen deze bundel alweer enige tijd geleden (om precies te zijn in 1966), maar daar het hier literatuur betreft van vrouwelijke Nobelprijswinnaars, vind ik het alleszins gerechtvaardigd dat wij ook "oudjes" onder de aandacht van onze doelgroep brengen. En daar de doel-"groep" van dit speciale nummer slechts één persoon betreft (en die lust wel pap van door vrouwen geschreven poëzie) ben ik van mening dat we in deze rubriek rustig even stil kunnen staan bij deze nog slechts antiquarisch te bemachtigen

gen bundel (bovendien loopt betrokkene graag boekenmarkten af en heeft hij binnenkort een zee van vrije tijd) van deze vrouwelijke winnaar van de Nobelprijs voor literatuur 1966! Uit deze indrukwekkende bundel kozen wij het, in dit kader, zeer toepasselijke gedicht "*Wohin o wohin*".

"Nelly Sachs. Ausgewählte Gedichte. Nachwort von Hans Magnus Enzensberger". Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main. 1966. 102 blz. Prijs (destijds) DM 3,40 (WH).

Wohin o wohin
du Weltall der Sehnsucht
das in der Raupe schon dunkel
verzaubert
die Flügel spannt,
mit den Flossen der Fische
immer den Anfang beschreibt
in Wassertiefen, die
ein einziges Herz
ausmessen kann mit dem
Senkblei
der Trauer.
Wohin o wohin
du Weltall der Sehnsucht
mit der Traume verlorenen
Erdrreichen
und der gesprengten Blutbahn
des Leibes;
während die Seele zusammenge-
falt wartet
auf ihre Neugeburt
unter dem Eis der Todesmaske.

DE ASTROLOGISCHE BIBLIOTHEEK
II TWEELINGEN II